

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ КУЛЬТУРИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИКИ

Федчишин Ольга Михайлівна

кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри фізики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
olga.fedchishin.77@gmail.com

Мохун Сергій Володимирович

кандидат технічних наук,
доцент кафедри фізики та методики її навчання,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка
mohun_sergey@ukr.net

Основним завданням сучасної вищої освіти є підготовка молодого покоління до швидкого сприйняття й опрацювання великих обсягів інформації, озброєння новітніми засобами та технологіями роботи, формування інформаційної культури.

У нормативних документах Міністерства освіти і науки України зазначено про необхідність формування у майбутніх учителів як загальних так і професійних компетентностей, які визначаються як сукупність знань, умінь та навичок і певний досвід їх використання для реалізації потенційних можливостей особистості.

Досвід практичної діяльності вчителів фізики свідчить про незнання структури інформаційної культури, форм та методів, які доцільно використовувати для її формування, тобто про неготовність вчителів до організації навчального процесу, орієнтованого на формування інформаційної культури учнів в закладах загальної середньої освіти.

Тому важливим у підготовці майбутніх учителів фізики є формування їх інформаційної культури.

Проблема формування інформаційної культури майбутнього вчителя в умовах інформатизації суспільства набуває особливої значущості, а інформаційна діяльність є і чинником, і показником розвитку інформаційної культури вчителя.

Загалом, термін «інформаційна культура» трактується як систематизована сукупність знань, умінь та навичок, спрямованих на задоволення інформаційних потреб, які виникають під час навчальної, наукової, пізнавальної та інших видів діяльності.

Інформаційна культура – це цілеспрямована робота з інформацією, використання нових інформаційних технологій для роботи з нею; сформованість системи наукових знань і морально-етичних норм роботи з інформацією [2].

Зауважимо, що першочерговим завданням є формування інформаційної культури майбутнього вчителя як основної складової його загальної культури. Учитель-предметник повинен володіти інформаційною культурою, яка передбачає сформованість інформаційного світогляду, наявність системи знань та умінь, які забезпечують самостійну діяльність для оптимального задоволення професійних інформаційних потреб з використанням як традиційних так і інформаційних технологій навчання [4].

Майбутній вчитель фізики повинен не тільки бути готовим до використання інформаційно-комунікаційних технологій у своїй професійній діяльності, а також формувати інформаційну культуру учнів на уроках фізики.

Рівень сформованості інформаційної культури майбутнього вчителя визначається сукупністю критеріїв: станом інформаційної самосвідомості вчителя – загальнокультурною та професійною ерудованістю; розумінням цінностей інформаційної діяльності, рефлексивністю професійної позиції, використанням інформаційних освітніх ресурсів для самоосвіти тощо [4].

Необхідність формування інформаційної культури майбутніх учителів зумовлена тим, що змінюється інформаційне забезпечення навчального процесу у закладах освіти всіх типів і рівнів, формується інформаційна інфраструктура, розширюється мережа інформаційних баз знань, електронних освітніх і наукових комунікацій [3].

Тому, формування інформаційної культури студентів спеціальності 014 Середня освіта (Фізика) передбачає виконання наступних умов:

- відповідність змісту навчальних планів і програм сучасним тенденціям розвитку інформаційних технологій;
- впровадження нових інформаційних технологій в навчальний процес закладу вищої освіти;
- організація у закладах вищої освіти інформаційного середовища, що стимулює до творчої інформаційної діяльності;
- формування позитивної мотивації студентів до інформаційної діяльності;
- залучення студентів до інтенсивної інформаційної діяльності, створення професійно значущих інформаційних продуктів у процесі вивчення різних дисциплін;
- наявність фахівців у галузі інформаційно-комп'ютерних технологій;
- наявність сучасної матеріально-технічної бази [2].

Крім того, формування інформаційної культури студентів сприяє усвідомленню власного досвіду, власної діяльності; оволодінню методами пізнання; розвитку мислення та пізнавального інтересу [5].

Серед основних компонентів інформаційної культури майбутнього вчителя фізики виділяють:

- уміння пояснити суть поняття «інформація», а також процесів, пов'язаних із її збереженням, передачею, пошуком, опрацюванням;
- розуміння сутності творчого мислення: постановка, задачі й визначення шляхів її розв'язування;
- уміння використовувати в своїй майбутній професійній діяльності програмних засобів опрацювання фізичної, числової та графічної інформації;
- уміння використовувати засоби інформаційно-комунікаційних технологій для підготовки, супроводу, аналізу та коригування навчально-виховного процесу;
- уміння використовувати інформаційно-пошукові та інформаційно-довідкові системи для пошуку освітньої, розвивальної інформації та її ефективно застосовувати;

- уміння використовувати засоби інформаційних технологій для проведення наукового пошуку;
- уміння застосовувати мультимедійні програмні засоби для індивідуального навчання та під час проведення занять з групою учнів;
- уміння формулювати мету, аналізувати результати досліджень, формулювати висновки;
- уміння застосовувати індивідуальний і диференційований підхід у навчанні на основі інформаційних технологій.

Отже, майбутні вчителі повинні володіти системою знань, умінь та навичок, які б забезпечували формування в учнів сучасного світогляду, розвиток їх творчих здібностей і навичок, самостійного наукового пізнання, самоосвіти та самореалізації особистості; виховання особистості, конкурентоспроможної на ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Громова О. С. Інформаційна культура вчителя фізики / О.С. Громова, О.М. Трифонова // Фізика. Нові технології навчання : [зб. наук. пр. студ. та молод. наук.]. – Кіровоград, 2013. – Вип. 11. – С. 169-175.
2. Кух О. М. Формування інформаційної культури та інформаційної компетенції майбутнього вчителя. / Кух О.М. Збірник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна / [редкол.: П.С. Атаманчук (голова, наук. ред.) та ін.] – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка., 2011. – Вип.17: Інноваційні технології управління компетентісно-світоглядним становленням учителя: фізика, технології, астрономія. – 330 с.
3. Садовий М. І. Інформаційна культура як основа формування фахових компетентностей вчителя фізики / М. І. Садовий // Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету ім. Івана Огієнка. Сер. : Педагогічна. – 2013. – Вип. 19. – С. 182-185.
4. Федчишин О. М. Діяльність вчителя на уроках фізики з використанням інформаційних технологій та засобів навчання / Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання: досвід, тенденції, перспективи. Збірник тез за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з міжнародною участю (м. Тернопіль, 9 – 10 листопада, 2017) : – Тернопіль Осадца Ю.В.. 2017. – № 1. – 199 с.
5. Федчишин О. М. Методичні можливості застосування експериментальних задач для розвитку винахідницької та дослідницької діяльності учнів. / Федчишин О.М., Мохун С.В. // Stem-інтеграція як важлива передумова управління результативністю та якістю фізичної освіти. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія педагогічна. – 2018. Вип. 24. С. 84-86.